

Aandachtsbedrijven

Dat je blijft hangen op één zinnetje in een nieuwsbericht... Omdat daar een hele wereld achter schuilgaat. Ik had dat met alle commotie rond een bedrijf wat nogal in het nieuws was. Niet Shell, daar wordt al genoeg over geschreven. Nee, zo'n andere grootmacht; Tata Steel -of Hoogovens zo u wilt.

Even wat historie: de fabriek in IJmuiden stoot al jaren teveel van alles uit. Teveel CO₂, teveel roet en stof. De camping in Wijk aan Zee sloot al ver in de vorige eeuw, omdat de badgasten het verblijf naast de dampende en sissende hoogovens toch niet meer zagen zitten. Maar de bewoners bleven, werden geconfronteerd met slechte lucht en grafietregens (stofwolken met lood en mangaan), kregen klachten in keel en ogen. De plaatselijke huisarts slaat alarm, het RIVM doet onderzoek. Keer op keer wordt gezegd; er moet iets gebeuren. Maar wie neemt de lead? Wie beschermt de bewoners en het milieu?

De provincie zou het moeten doen, zij is de vergunningverlener en formeel toezichthouder. De gemeenten gaan over de gezondheid van de bewoners. En de uitvoerende taken zijn belegd bij de Omgevingsdienst NoordZeeKanaalGebied. Die heeft op haar website een dossier over Tata, onder de veelzeggende naam 'aandachtsbedrijven'.

Ja, over aandacht had Tata nooit te klagen. Als sinds jaar en dag wordt het bedrijf gevolgd door media. Zembla bijvoorbeeld, kopte in 2008 'Het gif van Corus', over gezondheidsschade die de plaatselijke huisarts constateerde. Het dossier is sinds die tijd alleen maar aangevuld. Ook daar is Hoogovens - Corus - Tata Steel een 'aandachtsbedrijf'. En al die aandacht, leidde dat ergens toe? Ja, tot verhitte discussies, tot Kamervragen over de verleende vergunningen. Tot nieuw onderzoek, nu door de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Tot nog meer media-aandacht en onrust onder de bewoners.

En toen was het een keer klaar. Ruim 1000 bewoners en een aantal stichtingen doen aangifte tegen Tata Steel. Bám. Niks meer klagen bij het Meldpunt, nog eens vragen stellen bij de gemeente. Nu maar all the way de rechterlijke macht door. Gaat vast even duren. Maar het eerste effect was er al snel: ruim een week later kondigt het bedrijf maatregelen aan die de stank-, stof-, en geluidsoverlast vanaf 2023 moeten verminderen. De bewoners moeten dus 'nog even geduld' hebben voor ze weer van frisse zeewind kunnen gaan genieten.

Had dit alles niet veel eerder opgelost moeten en kunnen worden? Op Kamervragen antwoorde de verantwoordelijke bewindspersoon steevast dat de provincie erover ging. Het Rijk was alleen 'stelselverantwoordelijk'. De provincie zwalkte tussen de belangen van economie en werkgelegenheid en de belangen van gezondheid, milieu en leefomgeving. De gemeenten kozen steevast het Calimero-perspectief. Machteloosheid troef. En nog steeds is dat de instelling van bestuurders; ernstig knikken maar niet zelf in actie komen. De gedeputeerde zegt 'er moet nu echt iets gebeuren'. De staatssecretaris zegt 'er is te weinig scherp toegezien, dat had wel moeten gebeuren'. Door wie zegt ze er niet bij. En de wethouder maakt het helemaal bont door de bewoners 'alle lof' voor hun vasthoudendheid en inzet toe te zwaaien. Doei.

'Bestuurders knikken ernstig maar komen zelf niet in actie'

Overall conclusie: Het toezicht op Tata Steel is niet effectief geweest. Omdat er teveel belangen speelden en er onduidelijke taakverdelingen waren tussen de overheden. Voor dit soort grote bedrijven is de regio echt een maatje te klein. Mijn advies: laat de Omgevingsdienst onafhankelijk van provincie en gemeenten haar werk doen, en leg de verantwoordelijkheid voor dit soort 'aandachtsbedrijven' rechtstreeks bij het Rijk. Ook daar zal altijd een politieke afweging plaatsvinden, maar die is dan aan de Kamer. Die daar eens echte aandacht aan mag besteden.

Want dat is wat we nodig hebben in de VTH-wereld; aandacht, transparantie van besluitvorming en daardoor voldoende checks en balances. En zal het nu - na de aangifte van bewoners - beter gaan in de IJmond? Ik geef u dat éne zinnetje wat mijn aandacht trok: Tata Steel laat weten zelf te gaan toezien of ze haar eigen doelstelling voor de geur- en stofvermindering haalt. Zelf. Toezien... ●●●

VERA DALM
SCHRIJFT EEN AANTAL COLUMNS, VANUIT HAAR LIDMAATSCHAP VAN DE COMMISSIE VAN AARTSEN, OVER VERGUNNINGVERLENING, TOEZICHT EN HANDHAVING IN HET MILIEUDOMEIN.